

“Əgər dönsəm ilqarımdan, el məni qınar, gözəl...”

Qədim Borçalı mahalının söz-sənət mühitində yetişən görkəmli sənətkarlardan biri də şair Nəbi Faxralıdır. O, aşiq şeirinin müxtəlif şəkillərində dəyərli nümunələr yaradıb. El şairini anadan olmasının 150 illiyi münasibətlə bir daha yada saldıq.

Nəbi Oruc oğlu Faxralı (Şair Nəbi) 1873-cü ildə Borçalı mahalının Faxralı kəndində anadan olub. Erkən çağlardan poeziyaya maraq göstərib. Xəyallarının boy verib şaxələndiyi bir vaxtda ailəsində xoşagəlməz hadisə baş verir. Böyük qardaşı həbs olunaraq Sibire sürgün edilir. Bu hadisə üzündən Oruc kişi ağır xəstələnir və iş qabiliyyətini itirir. Ailənin güzəranı çətinləşir. Nəbi çox gənc ikən ağır zəhmətlərə qatlaşmaq məcburiyyətində qalır. İmkanlı adamların qapısında nökərçilik, mis mədənində fehləlik edir. Bu səbəbdən təhsil almağa macalı olmur. Oxuyub-yaza bilməsə də, qeyri-adı istedadı və iti yaddaşı onun köməyinə gəlir. Aşiq şeiri-

nin müxtəlif janrlarında bir-birindən gözəl nümunələr qoşur. Bədahətən söylədiyi gəraylı, qoşma, divani, müxəmməsləri dil-də-ağızdə dolaşır. Borçalı və etraf bölgələrdə keçirilən el şənliklərində yaxından iştirak edir. Bir məclisdə Dədə Ələsgərin qifilbəndini açır, tanınmış aşıqlarla görü-

şür, yeri gələndə onlarla söz cənginə çıxır. Şair Ağacan, Qaraçöplü Aşıq Musa, Sadiq Sultanov, Miskinoğlu Allahverdi kimi saz-söz ustaları ilə dostluq edir.

Araşdırmalarda qeyd edilir ki, onun yaşayış-yaratdığı dövrə Borçalı mahalında 100-dən çox şair və aşiq olub. O, belə bir zəngin sənət mühitində özünə-məxsus deyim-duyum tərzi ilə sayılıb-seçilir. Sözsüz ki, bunun da əsasında istedad dayanırdı. Bütün bunlar onun yaradıcılığının Borçalı elinin hüdudlarını aşmasına səbəb olur.

Tədqiqatçı A.Bayramlıının yazdığına görə, hələ sağlığında el şairinin yaradıcılıq nümunələrinin bir qismi qələmə alınıb. Xalq şairi Səməd Vurğun 1955-ci ildə Faxralı kəndinə gəlir. Bir el şənliyində Şair Nəbinin şeirlərini aşıqların dilindən eşidir. Xüsusiələ “Dünya” rədifli qoşması S.Vurğunun xoşuna gəlir. Kənd ziyanlılarından onun şeirlərinin toplanmasını xahiş edir. Qorqudşunas alim H.Məmmədli Şair Nəbinin şeirlərini və onunla bağlı

əhvalatları toplayır. Bundan əlavə, folklorşunas Elxan Məmmədlinin köməyi ilə şairin 200-ə yaxın şeiri bir araya gətirilir.

Müəllifin məhəbbət mövzulu şeirlərində səmimi hissler sadə bir dillə ifadə olunur:

*Şair Nəbi dilər ildə bir günü,
Düşübüdər aləmə sədasi-ünü,
Unutmaram belə ahugözlünü,
Əgər olsa ondan qeyri yüz gözəl.*

Şair Nəbinin gözəl məclis aparmaq və dastan danışmaq bacarığı olduğun-dan xalq arasında ustad sənətkar kimi sevilib. Mənbələrdə onun “Mehdi bəyin əhvalatı” adlı dastan-rəvayət bağladığı da qeyd olunur. Hətta el arasında Şair Nəbiyə 13 yaşı olanda buta verildiyi də söylənilir. O, yuxuda Borçalının Daşlıqullar kəndində Zöhrə adlı bir qızla görüşür. Qız ona barmağındakı üzüyü göstərir və nişanlı olduğunu deyr. Şair Nəbi bundan çox pərişan olur. Amma o, Zöhrəni unutmur, şeirlərində daim na-kam sevgisini dilə gətirir:

*Vaqeyi-aləmdə sevdiyim sənsən,
Tut gedək vətənə əlimdən, Zöhrə.
Sevgi sevgisini atmaz çöllərə,
Didərgin eləmə elimdən, Zöhrə.*

Qeyd edək ki, şairin şeirləri Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunun hazırladığı “Azərbaycan aşıqları və el şairləri” (1984) ikicildiyinin II cildinə daxil edilib. Nəşrdə şairin “Bilmədi”, “Gözəl”, “Var bunun”, “Gül, ondan ağa”, “Yaşda da yanmaz”, “Butasan, gözəl”, “Addım-addım” və s. qoşmaları “Şair Nəbi Borçalı” imzası və kiçik bioqrafik məlumatla təqdim olunub. Bu nəşr 1986-cı ildə türk dilinə uyğunlaşdırılmış İstanbulda “Xalq mədəniyyəti” seriyasından çap edilib. Müstəqillik illərində isə müəllifin “Eləsi var” (1991) və “Yazılanlar gəldi başa” (2003) kitabları işıq üzü görüb.

Şair Nəbi 1945-ci ilin oktyabr ayında, 72 yaşında vəfat edib, Faxralı kəndində dəfn olunub.

S.Fərəcov